

“HARD? Ik ben gewoon eerlijk en kordaat”

GENK - Terug naar *Eigen Land*: er is veel over gezegd en geschreven. Niet alleen over het ijzersterke Vier-programma op zich. Vooral ook over de straffe uitspraken van Zuhal Demir. De Genkse N-VA-politica die samen met Martin Heylen en vijf andere bekende koppen de vluchtelingenroute volgde, vanuit Syrië en Irak naar ons land. Keihard kwam ze soms uit de hoek. In discussie met haar medereizigers, tegen de vluchtelingen. De reacties op sociale media zijn niet mals voor de politica. Wij legden Demir haar opvallendste quotes uit het programma opnieuw voor.

“Nu ik de reeks gezien heb, moet ik wel toegeven dat ik soms schrok: *Demir, wat hebt genu weergezegt?*”, glimlacht de Genkse wanneer we haar niet voor de laatste aflevering van *Terug naar Eigen Land* in C-mine spreken. “Van bepaalde quotes was ik zelf niet tevreden, ze knippen veel. Je bent bijna drie weken daar, ze filmen van ’s morgens vroeg tot ’s avonds laat en laten maar twee of drie zinnen zien. De meest straffe, de meest harde. Dat is nu eenmaal televisie. Maar ik ga nu niet doen alsof ik dat allemaal niet heb gezegd. Ik ben gewoon heel kordaat, *to the point*, het hart op de tong. Ik geef mijn mening, zonder omwegen. Vergeet ook niet dat je daar geen normale gesprekken kan hebben. Het moet soms in zeer eenvoudige Engels. En dan klinkt alles nog harder.”

De reacties, vooral op de sociale media, waren dan ook niet mals voor Demir. Zo werd ze medeogenoot genoemd, kil, harteloos, egoïstisch of zelfs onmens. “Op de sociale media was ik de pispaal”, knikt ze. “In het begin trek je je dat aan, je bent ook maar een mens. Ik heb zelfs een mail gekregen dat ik erger ben dan Margaret Thatcher. Oh help (*trekt grote ogen*). Veel van de commentaren online zijn ook geïnspireerd door politieke motieven. Dat helpt relativeren. Er zijn ook collega’s uit de Kamer die proberen te scoren op mijn kap, een quote uit de context rukken en grote sier maken met ideeën over hoe *ie-mand met mijn roots* hoort te reageren. Ik vind dat eerlijk gezegd zielig en op het randje van racistisch. Maar het hoort bij het politieke spel, zeker? Poeslief in de Kamer, gif een dag later in de krant. Hypocrisie vind je overal. Gelukkig word ik ook genoeg op straat of in de winkel aangesproken, positief dan. Van een Marokkaan die rekken vult in de supermarkt tot een man aan de kassa: zij zeggen allemaal dat het goed is dat ik niet te soft ben, dat ik eerlijk ben.”

“Ik wilde ook gewoon eerlijk zijn”, gaat Demir verder. “Vluchtelingen doen niets verkeerd. Als ik in hun plaats was, zou ik ook vluchten. Maar die menssmokkelaars, met 30.000 zijn ze, delen brochures uit met van elk Europees land een lijstje van voorde-

len. Zo maakten ze de vluchtelingen wijs: in België krijg je dit, in Duitsland dat, in Zweden komt dit er nog bij... Hongarije vind je in die folders niet terug. Als één van de vluchtelingen tegen mij zei: *in België krijg je een gratis woning, krijg je zomaar een loon, krijg je een auto*. Dan antwoordde ik: *mannekes, ge krijgt dat niet zomaar hé*. Zonder dat ik grofwilde overkomen of hard wilde zijn. Want wie is hard: die menssmokkelaars of ik? De menssmokkelaars die hen blaasjes wijsmaken of ik, omdat ik eerlijk ben?”

Op de sociale media was ik de pispaal. Ik kreeg zelfs een mail dat ik erger ben dan Margaret Thatcher

In een vluchtelingenkamp in Erbil (Irak)

“Wij zijn als politieke leiders gewoon keitafzet. Hier krotten? In het Oosten van Turkije wonen ze allemaal zo. Wil dat zeggen dat zij allemaal naar Europa moeten komen?”

Demir: “In Erbil leefden ze in containers, daar viel het nog goed mee. Op die manier leven ze in het Oosten van Turkije, waar mijn ouders vandaan komen, ook. Daarom stelde ik de vraag: waar leggen we de grens? Hoe ver ga je? Dan moet je bijna de hele wereld, heel Afrika naar Europa halen.”

“Nadien hebben we veel ergere toestanden gezien. Kinderen die in flinterdunne tenten leefden, waar het door regende. Amper eten, geen school, geen fatsoenlijke geneeskun-

dige verzorging. Mensonwaardig. En dat waren kampen met een mooi *stempeke* van de Verenigde Naties. Ik was diep beschaamd. We hebben internationaal de plicht om te helpen. Maar het heeft geen zin om al die miljoenen vluchtelingen naar Europa te halen. Dat is niet de oplossing, daarin zijn de politieke leiders matief. Ik ben voor een internationaal fonds, waarin alle landen – niet alleen Europese maar ook de VS tot Saoedi-Arabië – geld moeten storten. Een fonds waar de ngo’s ter plaats mee aan de slag kunnen om de kampen te verbeteren. Met de 1 miljard euro die ons land nu investeert om 35.000 vluchtelingen op te vangen, kunnen we in de eigen veilige regio een veelvoud van vluchtelingen helpen.”

Na bezoek aan het vluchtelingenkamp, in discussie met Bert Gabriëls

“Mijn vader is naar België gekomen om te werken in de mijn, elke dag honderden meters diep. Elke dag opnieuw zijn leven geriskeerd. Hij is gevraagd hé. Dat kun je helemaal niet vergelijken”

Demir: “Toen Bert over mijn vader begon, ben ik een beetje kwaad geworden. Dat is een vergissing die veel mensen maken: *die Demir komt hier zelf naartoe, maar de vluchtelingen mogen niet komen*. Die situatie is totaal verschillend. Mijn pa was een arbeidsmigrant. België heeft mijnwerkers gevraagd om naar hier te komen. Wij vragen de vluchtelingen niet om te komen. Mijn ouders hebben hier vanaf dag één gewerkt, zij hebben niet één dag van de sociale zekerheid geleefd.” “Ik geloof meer en meer dat het Limburgse model van arbeidsmigratie van in de jaren zestig en zeventig, het Limburgse model voor integratie, een voorbeeld moet zijn voor heel Vlaanderen. Hier zijn minder radicaliserende moslims. Vanuit Limburg zijn amper zestien Syriëstrijders vertrokken. Elke Syriëstrijder is er één te veel,

Een beeld uit ‘Terug naar eigen land.’ FOTO VIER

ZUHAL DEMIR

over haar strafste quotes in ‘Terug naar Eigen Land’

maar in vergelijking met Antwerpen, Brussel en Oost- en West-Vlaanderen is dat bijna niets.”

Tegen een oudere vrouw in Erbil, die gevlucht is voor IS

“Je wil naar Europa gaan? Maar in Europa moet je ook een huis kopen. Het is niet gratis. Niks is gratis. Jij wilt een beter leven”

Demir: “Ze wilde naar Frankrijk voor betere sociale rechten. Oké, dat kan misschien hard overkomen, maar ik wilde haar verwachtingen naar beneden halen. Ik wilde duidelijk maken dat je niet alleen sociale rechten hebt, maar ook plichten. We hebben al zoveel 55-plussers die werkloos zijn. Met haar leeftijd en door haar beperking in taal zou ze nooit aan de slag kunnen bij ons. Dus ik wilde eerlijk zijn. Ik had ook gratis verklaringen kunnen afleggen: *madammeke kom maar af, we gaan jou helpen*. Dan was ik natuurlijk de sympathieke geweest. Maar dat ligt niet in mijn aard. Maar wacht hier geen mooie toekomst. Mag ik dat niet zeggen voor ze haar hele hebben en houden aan een menssmokkelaar geeft in ruil voor valse beloftes?”

In discussie met Bert Gabriëls en Veroniek Dewinter

“Ik snap perfect de christenen die vluchten naar Europa. Maar de overgrote meerderheid zijn moslims. Ik denk bij momenten: moslims gaan zich toch niet kunnen aanpassen aan onze waarden en normen”

Demir: “Zoals ik al zei wordt er veel geflind en halen ze de strafste, hardste quotes eruit. Er wordt geknepen en geplakt, waardoor het soms heel ongevaarmerd overkomt. Toen ik de vraag stelde of moslims zich wel kunnen aanpassen, had ik het over IS. Ik heb toen gezegd dat er goede en slechte moslims zijn. Dat heb je bij elk volk, bij elke religie. Ik heb ook gezegd dat we met de goede moslims aan de slag moeten in onze samenleving. Maar dat hebben ze niet uitgezonden. Dat vond ik persoonlijk wel erg.”

In een gesprek met een Syrische vrouw in Istanbul, die onderweg is naar Duitsland

“Het is niet de bedoeling dat ze allemaal naar Europa komen. Ze kiezen: welk land kan mij de meeste voordelen geven? Dat zijn geen oorlogsvluchtelingen, maar economische vluchtelingen”

Demir: “De discussie: wie is er nog oorlogsvluchteling? Die mevrouw met haar baby zit in Turkije, waar het veilig was. Waar ze zich perfect zou kunnen integreren. Maar ze hadden de brochure van de menssmokkelaars gekregen en hadden Duitsland gekozen. Haar man was al in Duitsland, was daar erkend als vluchteling. Zij moest alleen nog maar wachten op gezinshereniging, dan zou ze met het vliegtuig naar Duitsland kunnen reizen. Maar ze wilde zo snel mogelijk naar Duitsland, samen met haar kind van negen maanden de gevaarlijke overtocht met de boot maken. Dat vond ik onverantwoord.”

In Izmir, na een ontbijt met drie Syrische vluchtelingen die naar België willen komen

“Weet je waar ik lastig van werd? Dat die illegaal effe tegen mij zegt dat hij het niet eens is met de manier waarop ik vragen stel. Die man is het niet gewoon dat een vrouw zo’n vragen stelt. Wel fuck you, hé”

Wie is hard: de menssmokkelaars die de vluchtelingen blaasjes wijsmaken? Of ik omdat ik eerlijk ben?

Demir: “Die jongens waren heel lastig op mij. Ik heb mijn manier van vragen stellen. Misschien was het wel precies een verhoor, maar ik ben nu eenmaal heel direct. Ik heb gezegd: wem er maar aan, in België zijn alle vrouwen zo (*lacht*).” “Wat ze precies wilden doen in België of waar ze wilden werken: daar hadden ze totaal geen idee van. Daar kan ik niet tegen. Gezinnen met kinderen die vluchten naar Europa en die voor hun kinderen het beste willen, daar heb ik begrip voor. Maar zo drie jonge gasten zonder diploma? Wij hebben in België al zo’n groot probleem om laaggeschoolden en mensen met een migratieachtergrond aan het werk te krijgen. Laten we daar eens mee beginnen. Ik vond dat zij veel beter in Izmir konden blijven. Een badplaats, met heel veel horeca waar zij perfect aan de slag kunnen.”

Over een grootvader die 13 familieleden heeft verloren in de oversteek op zee

“Als je weet: ik betaal voor 18 familieleden geld aan een menssmokkelaar en je weet dat er mensen kunnen sterven in de zee. Dan ben je indirect een moordenaar van je familie”

Demir: “Het is een drama voor die man. Een ramp, hij heeft niemand meer. Dat vind ik heel erg. Hij was jaren geleden vanuit Syrië naar Izmir gevlucht. Hij had daar een goed draaiend reisbureau. En toch beslist hij voor zijn hele familie om de oversteek te maken. Hij heeft zo indirect beslist over het lot van zijn familie, van zijn kleinkinderen.”

Na aankomst in België

“Voor de reis dacht ik dat een politica niet mocht wenen. Ik ben ook maar een mens. Ik heb geen robot. Vandaar dat ik het ook moeilijk heb gehad bij momenten. De mensen komen dan vanzelf”

“Bij momenten was ik heel emotioneel. Een gezin dat verscheurd was, kinderen die in een tent leefden in de sneeuw. Ik heb geregeld moeten wenen en ik ween normaal niet snel. Als politicus moet het niet altijd goed over als je zit te *bletten*. Maar als je bij die mensen zit, voel je je schuldig dat je niets kan doen. Je zit in een tweestrijd, het is een schizofrene situatie. Je wilt hen helpen, maar kunt hen niet allemaal helpen. En daarom ben ik er meer dan ooit van overtuigd dat we daar ter plaatse aan de slag moeten gaan. Daar kunnen we veel meer vluchtelingen helpen.”

Door Hanne De Belie en Mohamed Laghmouch

